

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 495/1-ХП/5
01.04.2010. године

На основу члана 221. став 1. алинеја 16. и члана 266. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој IV редовној седници, одржаној дана 01.04.2010. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације:
СРПСКА САКРАЛНА АРХИТЕКТУРА ЕПОХЕ ИСТОРИЦИЗМА У
ДАЛМАЦИЈИ ОД СРЕДИНЕ XIX ВЕКА ДО ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА,
кандидата мр Бранка Чоловића и одобрава усмена одбрана.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

Доставити:

1х Универзитету у Београду
1х Комисији
1х Стручном сараднику за
докторске дисертације
1х Шефу Одсека за правне послове
1х Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Весна Димитријевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/1693
(број захтева)
8.04.2010.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Бранка (Мирко) Чоловића
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ Бранко (Мирко) Чоловић
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Српска сакрална архитектура епохе историцизма у Далмацији од средине XIX века

Универзитет је дана 14.04.2008. својим актом под бр 612-25/63-08 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Српска сакрална архитектура епохе историцизма у Далмацији од средине XIX века

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Бранка (Мирко) Чоловића
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 11.02.2010. одлуком факултета под бр 219/1-XIII/3 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Александар Кадијевић	Редовни проф.	ис. уметности	Филозофски ф.
2. др Ненад Макуљевић	доцент	ис. уметности	Филозофски ф.
3. др Мирјана Ротер Благојевић	доцент	архитектура	Архитектонски ф.

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 1.04.2010.

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Весна Димитријевић

Наставно-научном већу
Филозофског факултета
у Београду

ИЗВЕШТАЈ

Слободни смо да Вам упутимо оцену о рукопису докторске дисертације „*Српска сакрална архитектура епохе историцизма у Далмацији*“, коју је припремио мр Бранко Чоловић, историчар уметности из Книна. Рукопис садржи 276 страна, укључујући расправни текст, научни апарат и прилоге. Прилагођен је научним нормама важећим на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду.

Рад колеге Чоловића је проистекао из вишегодишњег истраживања релевантне грађе о српским црквеним споменицима епохе историцизма изграђеним у Далмацији, како оним постојећим, тако и несачуваним. Прилежним проучавањем многобројних грађевина *in situ*, сакупљањем и обрадом техничке, архивске, музејске, фототечке и хемеротечке документације која о њима сведочи, као и критичком анализом претходних прилога малобројних историчара, кандидат је успоставио чврст темељ за своју слојевиту интрепретацију. Методолошки формиран на искуствима београдске историографске школе, материјалом и завичајем везан за споменике у Републици Хрватској, мр Чоловић је и низом ранијих радова обогатио тумачења културне баштине средишњег подручја источне обале Јадрана.

Рукопис докторске дисертације аутор је функционално поделио на више прегледних поглавља. Након „*Увода*“, у коме образлаже своје истраживачке мотиве и методолошка полазишта, осврће се на генезу „*Најстарије сакралне архитектуре Срба у Далмацији*“, реактуелизујући шири историјски контекст грађења које је претходило епохи историцизма. У оквиру хронолошки линеарног наратива, изложеног на 40 страна, приказана је традиција грађења Срба у Далмацији, са нагласком на сакрална здања. Реч је о прегледном поглављу егземпларног значаја, испуњеном утемељеним хронолошким поделама, програмским аналогијама и стилским паралелама. Развој просторних решења, морфологије и симболике остварених здања, разложно је доведен у везу са општим културно-историјским, економским, верским и уметничким приликама у

Далмацији од средњовековног раздобља до епохе деветнаестовековног историцизма, чији одједи трају све до Другог светског рата.

У следећим, обухватним поглављима дисертације, кандидат слојевито представља епоху историцизма српске архитектуре у Далмацији, коментаришући њене тековине и стремљења. Уз то, посредно валоризује досадашњу методологију тумачења историцистичких грађевина у новијој српској и хрватској историографији. Грађевине сагледава типолошки, диференцирајући градске цркве сложених тлоцртних основа са или без куполе, затим лонгитудиналне објекте са звоником на преслицу и звоником са кампанилом на прочељу, док храмове подигнуте између два светска рата тумачи као посебну целину са другачијим импортованим обрасцем, да би на крају издвојио специфичне сепулкралне објекте, капеле и звонике.

Подједнако детаљно анализиране су друштвено-историјске прилике у Далмацији током друге половине 19.века, при чему је истакнута кључна улога Српске православне цркве. Посебно је издвојено време које је крчки архимандрит Стефан Кнежевић обележио као далматински епископ, када је интензивирана градња цркава у духу историцизма. Почев од анализа цркава у Книну, Билишанима Горњим и Скрадину, преко обнова манастира Крупе, нове цркве манастира Драговића до храмова у Бенковцу, Кистању, Далматинском Косову, Биочић-Тепљуху, Кањанима, Жагровићу, Метковићу, Коњевратима и Кашићима, кандидат развија инструктивни монографски наратив уједначеног садржаја. Важно је истаћи да се у овом раду велика већина приказаних споменика историографски валоризује по први пут. Пажња је поклоњена и обновитељској делатности владике Кнежевића. И у приказу раздобља следећег епископа Никодима Милаша, обухваћени су репрезентативни примери архитектуре историцизма, почев од сеоских до већих градских парохијалних цркава (Дрниш, Обровац и Кула Атлагића). Истакнута је и улога хрватских архитеката те епохе који су учествовали у пројектовању неколико српских историцистичких богомоља, попут Јосипа Сладеа и Ћирила Ивековића. Раздобље између два рата такође је детаљно коментарисано. Као и у претходним поглављима, осветљене су стилске, урбанистичке, идеолошке и друштвене основе грађења цркава (издвајају се храмови на Вису, у Книну, Ивошевцима, Велушићу, Оћестову, Сплиту, Миочићу, Цетини). Обрађене су и поједине капеле и звоници из тог периода. Пажња је поклоњена и низу неостварених пројеката, као и детаљном прегледу гробљанске архитектуре.

У синтетично и расправно структурираном закључку, аутор поново подцртава родољубиве и верске основе градитељских подухвата Срба у раздобљу архитектонског историцизма. Истиче националну и културну димензију изграђених цркава, чије су ктиторе руководила начела практичности и регионалистичког историзма. У склопу закључних разматрања, ранија запажања о градитељима храмова употпуњује анализа кохезивних слојева њихове морфолошко-структурне, техничке и урбанистичке матрице. Успешно је спроведена и завршна компаративна анализа са градитељским подухватима намењеним другим конфесијама.

Као изворно научно дело, докторска дисертација колеге Чоловића баца потпуно ново светло на новије градитељско наслеђе Срба у Далмацији, како у аналитичком, тако и у фактографском погледу. Њен значај је вишеструк, јер слојевито и темељито разматра корпус донедавно занемарених сакралних споменика. Вођен властитим истраживачким интересовањима, али и повећаним занимањем хрватске и српске архитектонске историографије за раздобље историцизма, мр Чоловић текућа искуства плодно примењује на материјал из свог окружења, при чему методологију његовог изучавања знатно обогаћује. Низом изворних периодизација, одрживих датовања, атрибуција и карактеризација, он задуго усмерава токове будућих проучавања новије српске сакралне баштине у Далмацији.

Сматрајући овај докторски рад научно утемељеним и веома подстицајним за даља проучавања архитектуре епохе историцизма на територији Републике Хрватске, као и других подручја западног Балкана, предлажемо Вам да га прихватите и одобрите његову јавну одбрану.

у Београду 16.2.2010.год.

ментор, др Александар Кадијевић, редовни професор
Филозофског факултета у Београду

др Ненад Макуљевић, ванредни професор
Филозофског факултета у Београду

др Мирјана Ротер-Благојевић, доцент
Архитектонског факултета у Београду